

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਰੈਫਰੈਂਸ

ਖੇਸਲਾ ਅਤੇ ਕਪੂਰ ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਅੱਗੇ

ਮੈਸਰਜ਼ ਪੰਡਿਤ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਚਾਂਦਨੀ ਚੈਕ, ਦਿੱਲੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਦਿੱਲੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1953 ਦਾ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕੇਸ (ਦੀਵਾਨੀ ਹਵਾਲਾ) ਨੰ. 19

ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 24 ਮਾਰਚ 1954

ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1922 ਦਾ XI) - ਇਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਉਪਬੰਧ - ਇਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ - ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਖਾਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ - ਕੀ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਬੁੱਕ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੋ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁੱਧ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਟਰਨ-ਓਵਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣਾ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਅੰਤਮ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਵਿਧੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਫਰਮ ਦੇ ਸਹੀ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਸਦਾ।

ਵੋਲ. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

189

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਕਿ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਿਧੀ ਗਲਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜੋ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਧਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਪਾਰਕ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਬੁੱਕ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਖਾਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੁੱਧ ਲਾਭ ਕੁੱਲ ਟਰਨਓਵਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

1922 ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 66(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਹਵਾਲਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਦਿੱਲੀ ਬੈਂਚ), ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਐਨ. ਰਾਜਗੋਪਾਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਐਲ. ਸਹਿਗਲ, ਲੇਖਾਕਾਰ ਮੈਂਬਰ, ਮਿਤੀ 8 ਜੂਨ 1983, ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਬੁੱਕ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਖਾਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕਮਾਤਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਸੁੱਧ ਲਾਭ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਟਰਨ ਓਵਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਫ਼ੀ।

(1952-53 ਦਾ ਆਰ.ਏ. ਨੰਬਰ 1260),

(1951-02 ਦਾ ਐਲਟੀਏ ਨੰਬਰ 597, ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1950-51)

ਡੀ.ਕੇ. ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਆਰ.ਕੇ. ਗਾਬਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

"ਏ.ਐਨ. ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਅਤੇ ਜੇ.ਐਲ. ਭਾਈਆ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਖੇਸਲਾ ਜੇ. (ਜੁਬਾਨੀ) ਇਹ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਪਲੀਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 66(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ।

190

ਪੰਜਾਬ ਲੜੀ

[VOL. VIM

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਕੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਬੁੱਕ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਖਾਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਕੋ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੁੱਧ ਲਾਭ ਕੁੱਲ ਟਰਨ ਓਵਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ?"

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਸਜਰ ਪੰਡਿਤ ਬ੍ਰਦਰਜ, ਦਿੱਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਸਾਲ 1950-51 ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਹੀ ਆਯਾਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਸ. ਪੰਡਿਤ ਬ੍ਰਦਰਜ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਸਨ-

(a) ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ, ਦਿੱਲੀ;

(ਬੀ) ਕਨਾਟ ਪਲੇਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:

(c) ਹੈਂਡੀਕ੍ਰਾਫਟਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ; ਅਤੇ

(ਡੀ) ਦ ਮਾਲ, ਸ਼ਿਮਲਾ।

ਇਹਨਾਂ ਚਾਰਾਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਇੱਕੋ ਫਰਮ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਨ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਟੈਕਸਯੋਗ ਲਾਭ ਉੱਚ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਹਰੇਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਮਲਾ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਹੈਂਡੀਕ੍ਰਾਫਟਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਬੁੱਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

ਵੇਲ. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

191

ਕੁੱਲ ਲਾਭ 5000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਵਧਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ-

"ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਬੁੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸਟਾਕ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਨੂੰ 5,000 ਰੁਪਏ ਵਧਾਵਾਂਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ 1,872 ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੁੱਲ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਲਾਭ 3128/- ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਮਾਨ ਜੋੜ ਚੌਥੀ ਬ੍ਰਾਂਚ ਕਨਾਟ ਪਲੇਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 7,000 ਦਾ ਸੁੱਧ ਲਾਭ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਦੇਖਿਆ-

"ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਬੁੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸਟਾਕ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੁਆਰਾ ਕੁੱਲ ਲਾਭ 7,000 ਵਧਾਵਾਂਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਧ ਲਾਭ 8,073 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।

ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੁਰਾਣੀ ਦਿੱਲੀ ਬ੍ਰਾਂਚ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਲਈ ਖਰਚ ਅਨੁਪਾਤ ਅਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਚਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਨੇ ਲਾਭ ਦੇ ਟੈਕਸਯੋਗ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ-

"ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਸੀ।

ਖਰਚੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਰਗੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕੰਮ ਹੁੰਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ-

192

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII

ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤੀ ਹਨ। ਉਹ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਖਰਚੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰਉਪਕਾਰ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਅਜਨਬੀ ਹਨ।

"ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ 5,000 ਅਤੇ 7,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਮੁੜ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਵੀ ਨੇ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਬੋਨਸ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਦੀ ਰਕਮ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਧਾ ਉਸ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ--

"ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਤਨਖਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਇਗੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੈ-

VOL. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

193

ਇਸ ਲਈ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਅਧੀਨ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਨਾਫਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹਨ। ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ, ਭਾਵ, ਲਗਭਗ 9 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੁੱਲ ਟਰਨ ਓਵਰ 'ਤੇ 26,597 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਆਮਦਨ, ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਜਬ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ, ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਨਾਫਾ ਘੱਟ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਕਿ ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੇ ਧਾਰਾ 66 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ। ਮੇਰੇ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੈਂ ਜੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਵਾਧਾ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:-

"ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਿਧੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਮਦਨੀ, ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਅਤੇ ਲਾਭ ਇਸ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਗਣਨਾ ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਅੰਤਮ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਰਮ ਦੇ ਅਸਲ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਆਸਾਨੀ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਖਾਤੇ ਬਣਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਗਾਇਬ ਸੀ ਅਰਥਾਤ ਇੱਕ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੀ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਹੀ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਫਿਰ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਸੱਚ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਟੈਕਸਯੋਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਿਧੀ ਗਲਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਬੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਅਤੇ ਅਦਨ ਬਨਾਮ ਸਾਰੰਗਪੁਰ ਕਾਟਨ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, (1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

"ਇਹ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਆਮਦਨੀ, ਲਾਭ ਅਤੇ ਲਾਭ ਇਸ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ (1) ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵਿਧੀ ਗਲਤ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ (2) ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟੈਕਸਯੋਗ ਲਾਭ ਦੀ ਗਣਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਆਮਦਨ, ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਅਤੇ ਲਾਭ ਦਾ ਸਹੀ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕੁਝ ਘੱਟ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀ

(1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 1918 ਬੰਬ 239

196

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIN

ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੇ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਘੱਟ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਇਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਘੱਟ ਹੈ, ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਖੋਜ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਢੰਗ ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟਰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਝੂਠੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ- ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਅੱਗੇ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਮਹਿਜ਼ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਬਨਾਮ ਕਾਮੇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ, (1) ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਰੁਪਏ 5000/- ਅਤੇ ਰੁ: 7000/- ਮੁਦਈ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਕਿਤੇ ਗਏ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਕਈ ਕੇਰਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਟੈਸਟ ਸਮਾਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸਲ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਹ ਸਮਾਨ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮਾਨ ਫਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ,
ਪਰ

ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਠ ਨੱਥੂਰਾਮ ਮੁੰਨਾਲਾਲ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (2) ਵਿੱਚ ਨਾਗਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪੰਨਾ 220 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: -

"ਜੇਕਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਰਕਮ ਜੋੜਨਾ ਸੀ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕਮੁਸ਼ਤ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਨੇ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕੇਸ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ।

198

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII]

ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਏ. ਮੂਸਾ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼, ਬੰਬੇ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਬੇ ਸਿਟੀ, (1), ਚਾਗਲਾ, ਸੀ.ਜੇ., ਨੇ ਦੇਖਿਆ-

"ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੇ ਜੋ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਵੇਕ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਹੈ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ। ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਲਈ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ।"

ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ-

"ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਇੱਕ ਗਲਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਲਾਭ ਅਤੇ ਲਾਭ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

ਅਰਲ ਲੇਰੇਬਰਨ ਐਲ.ਸੀ. ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਖਾਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਰੀਖਣ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:-

"ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਟਾਕ ਖਾਤੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੱਥ ਹੈ। ਕਿ ਇੱਕ ਖੇਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ

ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ, ਜਾਂ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। - "ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕੇ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ?"

ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਚਾਗਲਾ, ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਵੀ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋ ਵਸਤਾਂ 5,000 ਅਤੇ ਰੁ. 7,000 ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕੁਝ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਆਧਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਬੇਲੋੜਾ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 12,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਖੇਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਪ੍ਰਵਧਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਲੇਖਾ ਦੀ ਵਿਧੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ "ਉਸ ਤੋਂ ਆਮਦਨ, ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਦੂਸਰੀ ਥਾਂ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਖੇਜ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਖੇਜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਲਾਭ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉੱਥੇ ਸੀ

ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਕੋਈ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਖੇਜ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਖੇਜ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਖੇਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਟੈਕਸਯੋਗ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਜਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ।

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖਰਚਾ ਵਸੂਲ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਂ ਸਲਾਹ ਫੀਸ 100 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਕਪੂਰ, ਜੇ. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।